

Les cares de Beethoven

Text > JOSEP PUJOL I COLL

Il·lustració > IVÁN GARCÍA

Aquest any se celebra, amb força ressò, el 250è aniversari del naixement de Beethoven. A Girona ha estat un autor reconegut sense reserves, interpretat i connotat; però quan l'idolatraven, els gironins anaven més enllà de la seva música. Aquí Beethoven ha volgut dir Beethoven... i moltes coses més.

La coneguda màscara mortuòria del compositor de Bonn, reproduïda pel ceramista Marcó de Quart, va presidir l'escenari d'Athenea, el temple del noucentisme de Rafael Masó. No hem d'oblidar que Athenea, abans que un espai dedicat a les arts plàstiques, havia de ser una associació musical. Com la màscara, les obres de Beethoven hi van tenir un lloc privilegiat. Música «bona i fecunda, pesanta com la fruita tota madura i sucosa [...] sana i corprenedora, forta i bella» i no pas aquella altra com el «rajar d'una fontana, música escaladissa, fluida i tan rodoladora, que amara i penetra totes les coses», va escriure Rafael Masó en una crítica d'un concert amb una forta presència beethoveniana. El compositor representava, doncs, aquella música continguda i exigent, que ateny més al cap que no pas a les cames, culta i polida, no com aquelles altres músiques que corrien pel carrer. Un Beethoven del nou-cents, símbol de cosmopolitisme i civilitat.

Un altre rostre noucentista de Beethoven, petit i delicat, va ser tallat per Fidel Aguilar sota la batuta del director Josep Baró i Güell l'any 1916. L'escultor li va accentuar la cara de pomes agres, aquell ricetus de misantrop que s'ha fet cèlebre junt amb la seva cabellera esbullada. És gairebé una caricatura, com si en el fons el joveaguilar estigués més per ballar el vals Boston de moda, però sabés que els seus mentors, com Rafael Masó, el comminarien a seguir la seriosa batuta de Beethoven.

I encara hi ha un altre gran Beethoven simbòlic gironí. En plena Guerra Civil, el 23 d'abril de 1937, l'Orquestra Simfònica de Girona va fer el seu darrer concert, amb un meditat programa que incloïa l'obertura d'*Egmont*, de Beethoven. Carles Rahola va entendre i difondre la clau amb què calia llegir aquesta obra, basada en un drama de Goethe que narra l'esforç de Flandes per alliberar-se del jou de Felip II, amb l'heroi Egmont al capdavant, enfrontat al duc d'Alba: «L'art màgic de Beethoven, bategant de passió i humanitat, ens transportava als temps que foren i ens feia sentir, a través dels segles, la nostra solidaritat i la nostra germanor amb aquelles víctimes d'un sistema unitari i centralista imposat a sang i foc. De sobte, pensàrem que semblants fets podien reproduir-se a Catalunya i que nous Egmonts podien ésser

immolats al centralisme, car en cada general feixista hi ha l'esperit d'aquell famós duc d'Alba».

Egmont, de nou

Per commemorar els vuitanta anys de l'execució de Carles Rahola, l'any passat es va reinterpretar *Egmont*, de Beethoven, i es va reeditar la versió catalana del drama de Goethe feta per Joaquim Pena, amb l'esmentat article de Rahola com a epíleg i un estudi introductori de Joaquim Rabaseda. Llavors i ara, Beethoven s'erigeix en un defensor de la llibertat dels pobles, i el seu *Egmont*, com la personificació de la lluita contra els opressors. A Barcelona, l'Auditori n'ha reprès la idea en la programació del Festival Beethoven250.

